УДК 624.1:656.078

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

Боровик Ю.Т., к.е.н., доцент,
Єлагін Ю.В., к.е.н., доцент,
Гур'янов В.В., магістр (УкрДУЗТ)

Інвестиційний розвиток промислових підприємств підпорядкованих ПАТ «УЗ», прийняття виважених та ефективних управлінських рішень неможливі без визначення власником пріоритетів і стратегії розвитку.

У статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти інвестиційного розвитку приватного акціонерного товариства «Гніванський завод спецзалізобетону», аналіз нових видів продукції для диверсифікації виробництва та завантаження виробничих площ, які не використовуються, розробку інвестиційного проекту діяльності ПрАТ «Гніванський завод спецзалізобетону».

Запропоновані напрямки реформування підприємства у короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі.

Ключові слова: інвестиційний розвиток, виробничі підприємства залізничної галузі, реформування залізничного транспорту.

ПРОБЛЕМЫ ИНВЕСТИЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЙ ОТРАСЛИ В УСЛОВИЯХ РЕФОРМИРОВАНИЯ

Боровик Ю.Т., к.э.н., доцент,
Елагин Ю.В., к.э.н., доцент,
Гурьянов В.В., магистр (УкрГУЖТ)

Инвестиционное развитие промышленных предприятий подчиненных ПАО «УЗ», принятие взвешенных и эффективных управленческих решений невозможно без определения владельцем приоритетов и стратегии развития.

В статье рассмотрено теоретические и практические аспекты инвестиционного развития частного акционерного общества «Гниванский завод спецжелезобетон», анализ новых видов продукции для диверсификации производства и загрузки неиспользуемых производственных площадей, разработку инвестиционного проекта частного акционерного общества «Гниванский завод спецжелезобетон».

Предложены направления реформирования предприятие в краткосрочной перспективе, внедрение изменений на оперативном и стратегическом уровне управления.

Предложены направления реформирования предприятие в среднесрочной и долгосрочной перспективе.

© Боровик Ю.Т.,
Єлагін Ю.В.,
Гур'янов В.В.

Ключевые слова: инвестиционное развитие, производственные предприятия железнодорожной отрасли, реформирование железнодорожного транспорта.

PROBLEMS OF INVESTMENT DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE ENTERPRISES OF RAILWAY INDUSTRY IN THE CONDITIONS OF REFORMATION

Borovik Y.T., Ph. D., associate Professor,
Elagin Y.V., Ph. D., associate Professor,
Guryanov V.V., Master Degree (USURT)

Investment development of industrial enterprises of subordinates of PJSC "UZ", adoption of balanced and effective managerial decisions is impossible without determining the owner's priorities and development strategies.

In the article the theoretical and practical aspects of investment development of private joint-stock company of "Gnivanskiy plant the special reinforced concrete", analysis of new types of products for diversification of production and loading of not in use floor spaces, development of investment project of private joint-stock company of " Gnivanskiy plant the special reinforced concrete ".

Directions of reformation enterprise in a short-term prospect are offered, introduction of changes at operative and strategic level of management.

Directions of reformation are offered enterprise in a medium-term and long-term prospect.

Key words: investment development, productive enterprises of railway industry, reformation of railway transport

Постановка проблеми. В процесі реформування залізничної галузі до складу ПАТ «Укрзалізниця» включено ряд промислових підприємств виробників продукції для залізничного транспорту. Гніванський завод спец залізобетону виробляє основні елементи для господарств інфраструктури залізничного транспорту і є типовим представником промислових підприємств інтегрованих до складу ПАТ «УЗ».

Розвиток залізничного транспорту у напрямку збільшення швидкостей і більш жорстких вимог до безпеки та комфорту висуває більш жорсткі вимоги до якості залізничної колії. Додатковим стимулюючим фактором, стане застосування шпал з більш прогресивними та економічно обґрунтованими скріпленнями «vossloh» і «pandrol» в замін застарілого покоління Ш1. У довгостроковій перспективі, розвиток торгівельних відносин з Європою, а вони неминучі, враховуючи сировинну й аграрну складову України, призведе до будівництва шляхів за єдиним Європейським стандартом. Не можна забувати і про відстрочену потребу «Укрзалізниці» з модернізації та ремонту будови колії. Недостатнє фінансування через наслідки кризи, безумовно, є чинником, що стримує замовлення на виготовлення продукції, але це не змінює регламент обслуговування колії. В момент, коли ефективність управління залізницями досягне належного рівня, виробники шпал та іншої залізобетонної продукції, опиняться в рівних умовах, причому в конкурентну боротьбу будуть втягнуті і високоефективні закордонні виробники. До цього часу підприємства, які не зможуть адаптуватися до зовнішнього середовища,

будуть змушені згорнути виробництво, або, в кращому випадку, поглинені більш ефективними компаніями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Дослідження інвестиційного розвитку виробничих підприємств залізничної галузі є одним з пріоритетів економічної науки. Багато вчених присвятили свої праці вивченню аспектів інвестиційного розвитку та реформування підприємств залізничного транспорту в умовах кризи. Це такі дослідники як Дикань В.Л., Боровик Ю.Т., Єлагін Ю.В. Каличева Н.Є., Кондратюк М.В., Назаренко І.Л., Полякова О.М., Уткіна Ю.М. [2-8], які досліджували проблеми стратегічного планування, реформування та інвестиційного розвитку будівельних, промислових підприємств залізничного транспорту і залізничного комплексу в цілому. Недослідженим залишається питання інвестиційного розвитку та реформування виробничих підприємств залізничного транспорту з виготовлення залізобетонної продукції.

Мета статті – аналіз процесів реформування, що відбуваються в залізничній галузі й на ринку споживання продукції зі збірного залізобетону, визначення стратегій інвестиційного розвитку виробничих підприємств, окреслення напрямків розвитку, позиціювання підприємства на ринку будівельних матеріалів.

Виклад основного матеріалу. Гніванський завод спецзалізобетону був побудований і введений в дію в 60-х роках. На той момент напрямком діяльності підприємства було обрано виробництво високотехнологічних конструкцій зі збірного залізобетону, а саме напірні/безнапірні труби, плити перекриття, опори для ліній контактної мережі та шпали. З того часу запуск нових перспективних продуктів на ринок не здійснювався і підприємство не адаптувалося до вимог сучасного середовища (фактично йшло використання наявних ресурсів з мінімальними затратами на ремонти та модернізацію). В результаті появи субституту залізобетонних труб – пластикових виробів, які мають ряд фатальних конкурентних переваг, виробництво напірних і безнапірних труб, практично, було згорнуто.

ПрАТ ”Гніванський завод спецзалізобетону” є бюджетоутворюючим підприємством району, виконує завдання по забезпеченню залізниць України залізобетонними шпалами та стояками для опор контактної мережі. Основним споживачем залізобетонної продукції підприємства є структурні підрозділи ПАТ «Укрзалізниця». Зокрема, підприємство є виробником шпал залізобетонних типу Ш1-3 та СБ-3, а також є єдиним виробником в Україні стійок опор контактної мережі типу СС.

ПАТ «Укрзалізниця» закуповує цю залізобетонну продукцію тільки за умови проведення процедур закупівлі відповідних скріплень. Закупівля через систему Prozoro має низку великих недоліків, які повністю зупиняють процес проведення робіт з модернізації та капітального ремонту верхньої будови колії. Це безпосередньо стосується закупівлі комплектуючих до залізобетонних шпал типу Ш1-3, а точніше клеми прижимної типу ПК. Протягом останніх кількох років закупівля та постачання цієї продукції філією «Центр забезпечення виробництва» ПАТ «Укрзалізниця» майже не проводилась.

На даний час ПрАТ «Гніванський завод спецзалізобетону» перебуває в кризовій ситуації, викликаній недозавантаженістю існуючих потужностей з виготовлення залізобетонної продукції. Також на підприємстві існує багато вільних виробничих майданчиків, що виникли внаслідок ліквідації потужностей із виготовлення залізобетонної продукції на яку відсутній

попит. Але тому, що ці вільні майданчики знаходяться в одній виробничій будівлі з наявним виробництвом, їх не можливо законсервувати, а затрати по їх обслуговуванню стають додатковим фінансовим тягарем, збільшуючи собівартість продукції, що виготовляється, знижуючи таким чином конкурентну здатність підприємства.

Зіставляючи характеристики заводу з вимогами сучасного конкурентного середовища, можна виділити кілька глобальних невідповідностей:

- технологічні лінії морально і фізично застаріли;
- надлишкові витрати енергоресурсів;
- відсутність гнучкості та маневру при виробництві замовлень з індивідуальними вимогами;
- недосконала система управління.

Інвестиційний розвиток промислових підприємств підпорядкованих ПАТ «УЗ», прийняття виважених та ефективних управлінських рішень неможливі без визначення власником пріоритетів і стратегії розвитку. Враховуючи інертність акціонера, і реально оцінюючи перспективи побудови розвиненого і прибуткового бізнесу на базі заводу з участю держави, доцільно запропонувати план короткострокового розвитку підприємства.

Для досягнення максимальної ефективності в короткостроковій перспективі, необхідно впроваджувати зміни на оперативному рівні управління підприємством. Основні типові напрямки реформування підприємства:

- зменшення оборотних активів і періоду оборотності, в першу чергу, шляхом зниження рівня неліквідної продукції;
- реорганізація структури, створення потужних підрозділів збуту і маркетингу;
- агресивна політика в частині розширення існуючих ринків і вихід на нові, вивчення вимог ринку до продукту, дій конкурентів і відгук на інновації вироблених підприємством. Це дозволить наростити реалізацію і отримати перспективні напрямки розвитку;
- побудова системи оперативного обліку та контролю. Дозволить здійснити контроль над потоками ТМЦ і енергоресурсами, оперативно реагувати на відхилення і приймати управлінські рішення. В кінцевому підсумку, ефективно здійснювати контроль в режимі реального часу над ресурсами;
- побудова системи бюджетування, з метою контролю та оптимізації фінансових потоків. Впровадження системи, крім усього іншого, дозволить будувати реалістичні короткострокові плани;
- впровадження продуктів, що не мають значних капітальних інвестицій. Передбачається розширення продуктової лінійки на наявних потужностях. Головним завданням цього напряму є нарощування грошового потоку і зниження строку оборотності основних засобів;
- оптимізація виробничих ланок з метою зниження собівартості продукції;
- технологічні зміни, що дозволяють знизити витрату ресурсів на питому одиницю продукції. Сюди входить і застосування сучасних матеріалів при виготовленні бетону та відхід від центральних систем енергозабезпечення на локальні і підвищення гнучкості виробництва.

Результатом діяльності по впровадженню змін на оперативному рівні управління має стати накопичення прибутку для інвестиційних проектів стратегічного рівня, що дозволяють перевести підприємство в зовсім інший статус.

Що стосується змін на стратегічному рівні підприємства, варто відзначити співпрацю з фахівцями центру ресурсоефективного і чистого виробництва за програмою UNIDO. Підсумком

співпраці має стати розробка рішень для різних за складністю технічних і технологічних завдань, а також підготовка пакету документів для отримання пільгового фінансування для впровадження нових технологій і обладнання.

Важливою тенденцією може стати скорочення прибутковості вертикально інтегрованих структур. Причини цього – складність управління неоднорідними підприємствами, порушення взаємодії підрозділів і повільність прийняття рішень. Наприклад, формула «сировинна база + завод + будівельний майданчик», навряд чи призведе до синергії на розвиненому конкурентному ринку. Поділ підприємств за функціональною ознакою і розвинений аутсорсинг є стійкою тенденцією для західних ринків будівельної індустрії. Тиск з боку конкурентів змушує організації сконцентруватися на своїх сильних сторонах. Сучасні залізобетонні підприємства – це компанії, які діють в умовах інтегрованих бізнес-процесів, успішно поєднуючи високий професіоналізм вузьких фахівців, з одного боку, і оперативність, ефективність та якість, що відрізняють інтегрований бізнес-процес, – з іншого.

У середньостроковій і довгостроковій перспективі успіх підприємства – у високопрофесійному, ефективному менеджменті, застосування ефективної моделі, яка вирішує інтереси клієнтів. Клієнт – найважливіша ланка в ланцюжку, що веде до успіху. Якщо раніше його можна було завоювати ціною і швидким впровадженням технології, то зараз і в майбутньому велике значення будуть мати наступні моменти:

- розвивати відносини з клієнтами таким чином, щоб зберігати їх лояльність і вже наявну споживчу базу, з одного боку, і з найвищою ефективністю обслуговувати нових клієнтів і новий сегмент ринку – з іншого;

- впроваджувати нові продукти й види послуг, які мають попит у цільового сегмента ринку;

- виробляти продукцію і послуги високої якості за низькою ціною та в найкоротші терміни доставляти їх споживачам;

- мобілізувати співробітників і мотивувати їх для постійного вдосконалення своїх умінь і навичок, якості виконуваної роботи, а також покращення відповідної реакції для вирішення поставлених завдань;

- впроваджувати інформаційні технології та системи, створювати бази даних.

Зупинимося на кожному пункті окремо:

- збереження лояльності клієнтів – це копітка робота з кожним клієнтом, яка не допускає послаблення його шляхом продажу продукції новому клієнтові. Задача складна, що вимагає єдиного порозуміння того, що відбувається на ринку, куди надходить продукція; порозуміння того, наскільки ефективно працює старий клієнт, які його позиції на ринку.

- впровадження нових видів продукції відбувається через глибокий маркетинговий аналіз, який видається кінцевому споживачу в найкоротші терміни; у такий самий найкоротший термін відбувається і впровадження у виробництво нових видів продукції;

- майбутнє заводу – це висока якість і при цьому низька ціна. Шлях заявки клієнта, перетворення цієї заявки замовлення та продукцію – це лічені дні.

- кожен співробітник має чітко сформульовані завдання. Підприємство повинно грамотно будувати прогнози по кожному виду асортименту.

- вирішення поставлених завдань неможливе використанням Microsoft Office, Excel і калькулятора. Мова повинна йти про єдину операційну систему

компанії, що об'єднує дані виробництва, збуту, маркетингу, фінансово-економічної служби. Прикладом такої архітектури можуть служити ERP-системи.

Як висновок до всього сказаного, в середньостроковій і довгостроковій перспективі успішними і виживаючими залізобетонними компаніями будуть такі, які зможуть:

- зберегти лояльність клієнтів і збільшити клієнтську базу;
- максимально швидко впровадити проривні технології, що забезпечують потреби цільового ринку;
- розширити свою збутову мережу;
- автоматизувати бізнес-процес;
- добитися високоякісного індивідуального виробництва за ціною близькою до продукції, що виробляється серійно;
- запропонувати клієнту не тільки продукцію, але і сервіс належної якості.

Підприємству притаманна тенденція зростання обсягів виробництва, нарощування обсягів надання послуг (логістичних, навантажувально-розвантажувальних, у сфері обслуговування), отримання чистого прибутку, збільшення капітальних вкладень в розвиток виробництва. Підприємство має інноваційний потенціал, спроможність реалізовувати технічні та технологічні нововведення.

Для забезпечення провідних позицій з виробництва залізобетонних шпал та стійок опор контактної мережі ПрАТ «Гніванський завод спецзалізобетону» потрібно:

- нарощувати обсяги виробництва;
- нарощувати обсяги надання послуг (логістичних, навантажувально-розвантажувальних, у сфері обслуговування);
- продовжувати проведення робіт зі зменшення собівартості виготовленої продукції шляхом впровадження й енергозберігаючих заходів з економії енергоносіїв (природний газ, електроенергія), і заходів з якісного підбору складу бетонної суміші з використанням хімічних добавок (в залежності від потреб виробника);
- впроваджувати виготовлення нової продукції як прямого профільного призначення (залізобетон), так і непрямого (болтів, гайок, шайб-гроверів, клем прижимних і та ін.).

Реалізація запропонованих заходів на ПрАТ «Гніванський завод спецзалізобетону», забезпечить підприємству зростання обсягів виробництва, підвищення продуктивності праці, отримання прибутків та створення нових робочих місць.

Висновки. Запропоновані напрямки реформування ПрАТ «Гніванський завод спецзалізобетону» у короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі дозволять досягнути підприємству нового рівня розвитку.

Інвестиційний розвиток промислових підприємств підпорядкованих ПАТ «УЗ» в процесі проведення реформування залізничної галузі, прийняття виважених та ефективних управлінських рішень неможливі без визначення власником пріоритетів і стратегії розвитку. Тому формування чіткої програми інвестиційного розвитку підприємства дасть можливість його розвитку на ринку сучасних елементів залізничної інфраструктурі і будівельних матеріалів в умовах інтеграції та реформування залізничної галузі. Розробка напрямків стратегічного інвестиційного розвитку може бути завданням подальших досліджень.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» №1561-XII (1561-12) від 18.09.91 [Електронний ресурс]. –

Режим доступу http://www.zakon.rada.gov.ua/go/1560-12

2. Боровик Ю.Т. Стратегічне планування на будівельних підприємствах залізничного транспорту в ринкових умовах / Ю.Т. Боровик // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 33. – С. 167–170.

3. Дикань В.Л. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Підручник / В.Л.Дикань, Ю.Т.Боровик, О.М. Полякова, Ю.М. Уткіна. – Харків: УкрДАЗТ, 2012. – 415с.

4. Дикань В.Л. Механізм створення залізнично-транспортно-промислової групи в сучасних умовах розвитку залізничного транспорту України / В.Л. Дикань, М.В. Кондратюк // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2009. - № 26. – С. 13-18.

5. Єлагін Ю.В. Основні умови ефективного реформування залізничного транспорту//Ю.В. Єлагін, В.С. Лебедська //Вісник економіки транспорту і промисловості. Збір наук. праць – Харків, УкрДАЗТ, 2012 - № 37. – С. 115-117.

6. Єлагін Ю.В. Реформування та оптимізація організаційних структур залізничного транспорту України/Ю.В. Єлагін, Н.В. Гриценко //Вісник економіки транспорту і промисловості. Збір наук. праць – Харків, УкрДАЗТ, 2010. – № 31. – С.

7. Каличева Н. Є. Забезпечення ефективного розвитку залізничного транспорту через оновлення основних фондів колійного господарства / Н. Є.Каличева // Вісник економіки транспорту і промисловості – № 33. – 2011. – С. 45-49.

8. Кірдіна О.Г. Методологічні аспекти інвестиційно-інноваційного розвитку залізничного комплексу України: монографія / О.Г. Кірдіна. – Х.: УкрДАЗТ, 2011. – 312 с.

9. Назаренко І.Л. Економіка і організація інноваційної діяльності на залізничному транспорті: навчальний посібник / І.Л. Назаренко, Ю.М. Уткіна під ред. В.Л. Диканя. – Харків, 2011. – 222 с.

УДК 338.31.4.[656.23:656.225]

ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ОБСЯГ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Веприцький Р.С., д.ю.н., професор (РФ " Південно- Західна залізниця" ПАТ Укрзалізниця")
Ейтутіс Г., д.е.н., професор,
Артем'єва С., магістр (ДУІТ)

Стаття присвячена дослідженню загальних тенденцій щодо обсягів вантажних перевезень в умовах трансформації національної економіки.

Виявлені результати рейтингу глобальної конкурентоспроможності України за останні роки та тенденції розвитку.

Проведено аналіз динаміки вантажних перевезень за різними видами транспорту та окреслені фактори впливу на обсяги вантажних перевезень за видами сполучень.

© Веприцький Р.С.,
Ейтутіс Г.,
Артем'єва С.